

жертвоприношения овцу или козу. Пословица *йоруба* говорит: «Все, на что человек способен, он отдает на уплату выкупа».

В современной Нигерии по обычному праву не может быть законного брака без уплаты родителям невесты выкупа в денежной форме или услугами. В Камеруне брачное право *бали*, хотя и признает наряду с покупным и другую форму брака, связанную с бегством, тем не менее устанавливает, что брак, предваряемый бегством, вступает в силу по достижении соглашения о брачном выкупе.

В современной Замбии величина выкупа варьирует в разных областях и зависит от обычаев этнических групп. На севере страны брачные платы имеют скорее символическое значение. Обычно за жену отработывают в течение года члены семьи, к которой она принадлежит. На юге страны в 80-е годы прошлого столетия за дочь вождя в зависимости от его ранга и района полагалось от 50 до 100 голов скота. За простую девушку максимальная плата обычно составляла – до десяти коров, минимальная – две. Средний же выкуп у крестьян обычно включает 4 коровы и деньги – примерно 100 квача.

Отметим также, что практика брачного выкупа до недавнего времени распространялась повсеместно: не только в селе, но и в городе. Интересно, что в городской среде брачные платежи составляли большую сумму, чем в сельской местности, и соответствовали уровню образованности и профессии будущей невесты.

Литература:

1. Синицина И.Е. Человек и семья в Африке. – М.: Наука, Главная редакция восточной литературы, 1989.

Традиційний весільний обряд в Марокко

Ель Абделлауї Аміна(Марокко), Бенджауель Амал(Марокко)

Науковий керівник – доцент О. Л. Штиленко

ХНАДУ

Необхідність знання звичаїв інших народів особливо актуальна зараз, коли у великих містах представники різних народів живуть навіть не на сусідніх вулицях, а в одному будинку, коли активізувалися міжнародні зв'язки,

коли люди стали більше подорожувати, коли інформація миттєво поширюється по світу. Якщо подивитися на етнічний склад практично будь-якого міста світу, то серед населення можна зустріти і представників корінних народів і численні діаспори інших національностей. Всі вони живуть в одному будинку і всі вони повинні жити мирно. Не знаючи найелементарніших особливостей їх культури і способу життя можна легко викликати неприязне і навіть вороже ставлення до себе. Ніхто не хоче ворогувати з сусідами, тому треба бути коректним стосовно звичаїв, вірувань інших народів, і не провокувати конфліктних ситуацій.

Розглянемо слова, часто використовувані в тексті. Традиції – це комплекс ритуальних дій, який включає в себе обряди, щоденні дії, правила поведінки в суспільстві, що передаються з покоління в покоління протягом тривалого періоду часу. Головна відмінність даного феномена – його загальність і універсальність, територіальна (національна) прив'язка. Традиції нікому не належать, вони можуть або дотримуватися, або ігноруватися.

Звичаї – це дія, вкорінене в суспільній свідомості, яка повторюється знову і знову. До них відносяться також правила, що сформувалися в певній сфері діяльності (спорті, політиці, економіці). Звичай може бути правовим, релігійним, культурним та в певних випадках – обов'язковим для дотримання. За відмову від виконання передбачені громадські санкції (осуд, примус).

Можна сказати, що традиції – це глибокі звичаї, які сформувалися протягом декількох поколінь і стали частиною культури. У той же час, це жодною мірою не стосується обсягу понять. Звичаї – ширше, оскільки вони охоплюють велику частину людського життя. Традиції можуть бути і професійними, і сімейними, що залежить від способу життя відносно невеликої групи людей.

Церемонія – це урочисте проведення заходу згідно з церемоніалом. Обряд одруження – один з кульмінаційних ритуалів весільного обряду, що оформляють шлюб, поряд з заручинами, шлюбним часом і т. п.

Ритуал – будь-яка послідовність дій або часто повторювана модель поведінки, заведений порядок. Ритуал – це форма соціальної взаємодії, яка протікає по стандартній програмі. Наприклад, вітаючи один одного, ми здійснюємо стандартну серію жестів і, не замислюючись, вимовляємо традиційні фрази. Завдячуючи ритуалу, нам не потрібно постійно обмірковувати кожне своє слово і вчинок.

Марокко – це суміш різних культур. На цій землі переплелися вікові традиції арабо-берберської, фінікійської, іспано-мавританської, грецької, римської, французької культур. Тому традиції марокканців носять інтернаціональний характер.

Марокко – мусульманська країна, тому весільні торжества повністю відповідають канонам ісламу. Згідно традицій Ісламу церемонія починається з обов'язкового прочитання Корану і віршів, а також співу, в якому звеличується пророк.

У Марокко весільні заходи можуть продовжуватися від 4 до 7 днів, в залежності від забезпеченості і статусу сімей молодих. Незважаючи на те що, марокканська весілля досить дороге задоволення, але все ж в країні всі впевнені, що оскільки весілля буває тільки єдиний раз в житті, воно має пройти гідно.

На сьогоднішній день більша частина весіль проходить за взаємною згодою сторін, але все ж зустрічаються і такі шлюби, в яких за старим звичаєм наречену підбирають батьки і родичі. В країні східних казок «1000 і однієї ночі», організація весілля має величезне значення. Церемонії весілля передують символічні обряди, засновані на традиціях і звичаях країни. Кожен обряд унікальний і має своє значення, і я пропоную вам відкрити для себе марокканські традиції, деякі з яких вже актуальний для багатьох європейських наречених.

У різних регіонах країни можуть бути свої специфічні обряди, але в цілому в церемонії присутні такі головні етапи:

Rothoba – Заручини. Інтимна подія, коли наречений зі своєю сім'єю приходять до рідної домівки нареченої для офіційного знайомства і тривалого обговорення усіх нюансів спільного життя. Як тільки дві сім'ї висловили свою словесну згоду, визначається дата торжества. Як правило, церемонія відбудеться в період від 6 місяців до 1 року – це час, необхідний для того, щоб належним чином підготуватися до весілля.

Adoulaire. Закон adoulaire – це договір adouls (нотаріуси), юридичною угодою релігійного характеру. Згідно з ісламом, наречений і наречена підписують контракт і позначають весільну дату, час, імена свідків та приготування, які будуть відбуватися в основному до і після церемонії «Henné». За звичаями, як і за старих часів, наречена повинна принести родині нареченого придане – «дот», і сім'я нареченого зі свого боку, купує молодим меблі і все, що необхідно для початку спільного життя. Колись, саме виплата «дот» означала кінець заручин, вона відбувалася приблизно за місяць до весілля.

Іноді відзначається «Ажин». Йдеться про маленьке свято, яке проводитиметься з метою спробувати солодощі, які в подальшому будуть подаватися на основній церемонії, а також для того, щоб ще раз переглянути подарунки, призначені нареченій.

Hammat. Хаммам – обряд як символ очищення. Як і багато століть тому ритуал хамам напередодні церемонії є важливим кроком. Наречена прибуває в хаммам в оточенні сестер, кузин і матері, щоб вони могли подбати про неї. Нареченій під час відвідування хамам необхідно виконати важливу ритуальну процедуру – прийняти ванну з натурального молока і викупатися у воді з пелюстками троянд. І звичайно, потім робиться обгортання тіла, волосся з глини Rhasoul (глина). Вважається, що це символізує очищення і віщує молодим щасливе життя.

Henné-Хна. «Мехенді» – це візерунки, виконані хною в хитромудрих рамочках, в яких неодмінно повинно бути вписано ім'я нареченого. Як правило, ця церемонія проходить за день до події, коли наречена збирається з

подружками і родичками або ж першим обрядом в день весілля. В день весілля наречена одягається в каптан зеленого кольору і майстриня «Nakasha» малює на тілі «Hennayats» – символи захисту і родючості. Ці мотиви використовують для залучення щастя і процвітання в подружньому житті.

«Neggafates». Жоден шлюб не може бути успішним і благополучним без неоціненої присутності «Neggafates» – жінки-берегині давніх традицій і звичаїв. Вони є майстрами церемонії на всіх марокканських весіллях. Вони – власники всесвітньої спадщини. Основним видом діяльності «Neggafates» є три напрямки під час проведення весілля. По-перше, з давніх віків вони часто консультували у виборі чоловіка, оскільки мали гарні знайомства і могли надати корисну інформацію. По-друге, вони допомагають міняти весільні каптани і прикраси для нареченої (як правило, 7 нарядів). По-третє, «Neggafates» зобов'язані стежити за церемонією одруження і контролювати, щоб всі обряди були строго дотримані, підтримувати соціальний статус чоловіка. Під час весільної церемонії наречений повинен зробити нареченій ритуальні подарунки: цукор, молоко, фініки, апельсинову воду. Крім того, він дарує тканини, каптани, косметику, парфумерію, ювелірні вироби, сумки, взуття і одяг. Всі ці подарунки представлені на огляд всім гостям в великих срібних лотках «Téfors».

Весільна церемонія проходить в спеціальних залах, готелях або віллах. У центрі залу відведено подіум «Berza», на якому молодята будуть сидіти. На іншій стороні залу оркестр, який буде грати і співати без перерви. Протягом вечора наречена міняє від чотирьох до семи раз весільні наряди, ювелірні прикраси і зачіску. Наряди нареченої – це розкішні тканини і фасони, які представляють різні регіони Марокко. Кожен раз наречена сходить на «Berza» для фотосесії. Вся сім'я і численні гості, їх буває до 1000 запрошених, висловлюють свою радість участі у весільній церемонії. Гості можуть побалувати себе всіма видами святкових страв. Традиційна весільна гастрономія представлена наступними стравами: пастила з морепродуктами або

пастила начинений голубом, мигдалем, цукром і корицею, плече ягняти з сафрану і кміном, тажин (м'ясне рагу) з чорносливом і мигдалем, фрукти, східні солодощі, чай з м'ятою. Останній вихід нареченої в білій сукні для розрізання торта відбувається перед від'їздом. Церемонія, як правило, починається пізно ввечері і триває до світанку. Перший день закінчується слізьми радості, і традиційними піснями «Youyou», які створюють особливу чарівність східним весіллям.

У Марокко наречена набуває статусу дружини не після укладення шлюбу, а тільки тоді як вона три рази обійде будинок свого чоловіка і увійде в будинок як господиня. Нескінченні мелодії національних інструментів, гра барабанів, ритми народних танців супроводжують не тільки весільний захід, але і молодят весь весільний тиждень.

Новий час привносить нові елементи в цю стару традицію, але дух цього прекрасного свята залишається незмінним.

Інноваційна діяльність жінок в сфері автомобільної індустрії

*Зеріух Інесс (Марокко)
Науковий керівник – доцент Л.С. Безкоровайна
ХНАДУ*

Автомобілебудування як галузь машинобудування зародилося в 80-90-х роках XIX століття у Франції і Німеччині, а в кінці XIX – початку XX століть – в Англії, Австро-Угорщині, Італії, США, Бельгії, Канаді, Швейцарії і Швеції у зв'язку з об'єктивною суспільною потребою в механізації сухопутних безрейкових перевезень, і витіснення з даної галузі людської діяльності мускульної сили тварин і людей. З середини XX-го століття автомобілебудування відноситься до зрілих галузей промисловості з високим ступенем монополізації. З 1950-60-х років автомобільна промисловість